

Nr 128.

Ankom till riksdagens kansli den 29 maj 1934 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag för statsbeställningar för budgetåret 1934/1935 jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

I den till riksdagen den 3 januari 1934 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:tt under Utgifter för kapitalökning (bil. 2, punkt 1), rubriken »Fonden för förslag till statsverket», föreslagit riksdagen att för statsbeställningar för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 10,000,000 kronor.

I förevarande ämne hava väckts följande, till utskottet hänvisade motioner, nämligen:

inom första kammaren:

nr 14 av herr *N. Wohlin m. fl.*, vilka hemställt, att riksdagen måtte besluta, att anslaget till statsbeställningar bestämmes till 15,000,000 kronor, samt att av detta anslag ett belopp av 4,357,000 kronor skall användas för anskaffning av medeltunga bombflygplan m. m. i enlighet med en i motionen intagen specifikation avseende budgetåret 1934/1935;

nr 42 av herr *K. G. Westman m. fl.*, vilka hemställt, att riksdagen måtte för budgetåret 1934/1935 för statsbeställningar anvisa ett reservationsanslag av 14,000,000 kronor;

nr 76 av herr *N. Wohlin*, vilken hemställt, att det i motionerna nr 14 i första kammaren och nr 12 i andra kammaren till 15,000,000 kronor föreslagna anslaget till statsbeställningar måtte ökas med 10,000,000 kronor och sålunda bestämmas till 25,000,000 kronor, samt att av detta anslag måtte användas: för påbörjande av ett pansarskepp (ersättningsbyggnad för Oscar II) enligt angiven plan 6,643,000 kronor, för byggande av två vedettbåtar 1,890,000 kronor, för anordnande av oljeeldning i viss utsträckning å pansarskeppet Drottning Victoria 750,000 kronor samt för uppförande av 8 oljecisterner för flottan 700,000 kronor;

inom andra kammaren:

nr 12 av herr *A. Heiding m. fl.*, vilka gjort enahanda hemställan som i motionen nr 14 i första kammaren;

nr 102 av herr *I. Österström m. fl.*, vilka gjort enahanda hemställan som i motionen nr 42 i första kammaren;

nr 210 av herr *C. P. Ossbahr*, vilken hemställt att riksdagen måtte be-

sluta att för statsbeställningar för försvarsändamål för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av minst 22,000,000 kronor;

nr 218 av herr *G. Svedman*, vilken hemställt att riksdagen måtte besluta, att av det utav Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition äskade anslaget till statsbeställningar ett belopp av 112,000 kronor skall användas för modernisering av Sverige-skeppens artilleriammunition; samt

nr 396 av herr *T. V. Lundell*, vilken gjort enahanda hemställan som i motionen nr 76 i första kammaren.

Vidare har utskottet ansett sig i detta sammanhang böra till behandling upptaga följande inom *andra kammaren* väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen:

nr 33 av herr *C. P. Ossbahr*, vilken hemställt, bland annat, att riksdagen ville för motorisering av Gotlands infanterikår för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 56,400 kronor och för garagebyggnad vid samma infanterikår för nämnda budgetår ett extra reservationsanslag av 90,000 kronor;

nr 93 av herr *B. Holmgren*, vilken hemställt, att riksdagen ville till byggandet av ett nytt utsjölodningsfartyg bevilja ett belopp av 870,000 kronor;

nr 191 av herr *N. Holmström m. fl.*, vilka hemställt, att riksdagen måtte besluta att för bestridande av engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m. för budgetåret 1934/1935 — utöver vad i årets statsverksproposition upptagits — anvisa ett extra reservationsanslag av 6,500,000 kronor för anskaffning av medeltunga bombförband; samt

nr 209 likaledes av herr *B. Holmgren*, vilken hemställt, att det måtte beslutas, att ersättningsbyggnad av krigsfartygsmateriel omfattande — förutom de två jagare och två undervattensbåtar, för vilkas påbörjande medel redan anvisats — ett pansarskepp, fyra vedettbåtar och två undervattensbåtar skall äga rum under budgetåren 1934/1935—1937/1938, samt att fördenskull för budgetåret 1934/1935, utöver av Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln i årets statsverksproposition äskade medel till flottans ersättningsbyggnad, ett belopp av 9,263,000 kronor måtte anvisas för påbörjande under instundande budgetår av ersättningsbyggnad för pansarskeppet Oscar II och två vedettbåtar.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

I skrivelse den 21 juni 1933 (nr 356) anmälde riksdagen, under åberopande av innehållet i särskilda utskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 17, bland annat, att riksdagen för budgetåret 1933/1934 anvisat, med beteckning reservationsanslag att utgå i överensstämmelse med vad utskottet i sitt berörda utlåtande förordat, till statsbeställningar ett anslag av 10,700,000 kronor. Sedermera meddelade riksdagen i skrivelse den 27 juni 1933 (nr 374) sitt beslut i fråga om redovisningen i riksstaten för budgetåret 1933/1934 av vissa anslag för offentliga arbeten m. m. samt

anmälde därvid, bland annat, att nyssnämnda reservationsanslag av 10,700,000 kronor skulle i riksstaten för sagda budgetår uppföras bland Utgifter för kapitalökning, Fonden för förlag till statsverket, under rubriken Anslag till allmänna arbeten.

Enligt de av riksdagen godkända grunderna för användningen av förevarande anslag till statsbeställningar skulle därav ett belopp av 7,000,000 kronor disponeras för fullföljande av flottans ersättningsbyggnad genom påbörjande under budgetåret 1933/1934 av byggnadsarbetena å en jagare ävensom en undervattensbåt av B-typ och en undervattensbåt av A-typ. Det förutsattes, att härigenom arbetstillfällen i stor utsträckning kunde beredas inom skeppsbyggnads- och med densamma samverkande industrier. Beträffande användningen av återstående 3,700,000 kronor av nyssberörda anslag överlämnades det åt Kungl. Maj:t att härutinnan besluta under iakttagande därav, att avgörande för prövningen av vilka ändamål, som här lämpligen kunde komma i fråga, borde särskilt vara dels angelägenhetsgraden, dels önskvärdheten av att arbetstillfällen i så stor utsträckning som möjligt bereddades inom olika verksamhetsgrenar — särskilt sådana, där brist på arbetstillfällen för det dåvarande rådde — inom skilda delar av landet. Vidare borde det beaktas, att arbetena kunde igångsättas med minsta möjliga tidsutdräkt ävensom att främst sådana arbeten utvaldes, som kunde antagas under alla omständigheter hava måst komma till utförande inom en nära framtid.

Enligt av Kungl. Maj:t fattade särskilda beslut har ifrågavarande anslagssumma, 10,700,000 kronor, ställts till vederbörande myndigheters disposition. Den närmare användningen av anslagssumman framgår av efterföljande redogörelse.

Genom *brev den 14 juli 1933* har till marinförvaltningens förfogande ställts den för fullföljande av flottans ersättningsbyggnad avsedda delen av anslaget eller 7,000,000 kronor. Genom samma brev har Kungl. Maj:t, bland annat, bemyndigat marinförvaltningen att vidtaga erforderliga åtgärder för byggandet, i huvudsaklig överensstämmelse med fastställda ritningar, av den omförmälda jagaren och undervattensbåten av B-typ. Beträffande undervattensbåten av A-typ har Kungl. Maj:t genom brev den 12 oktober 1933 lämnat marinförvaltningen motsvarande bemyndigande.

Genom *brev den 21 juli 1933* har åt flygstyrelsen uppdragits att gå i författning om anskaffning för en beräknad kostnad av högst 380,000 kronor av radiomateriel för flygvapnets räkning.

Genom *brev den 7 september 1933* har uppdragits åt marinförvaltningen att vidtaga erforderliga åtgärder för ombyggnad av maskinanläggningen på minkryssaren *Clas Fleming*, avseende att kraftöverföring från dieselmotorer till propellrar skall ske medelst varmluftsdrivet propellermaskineri. Totalkostnaden för ändamålet har beräknats till 954,300 kronor, varav högst 600,000 kronor bestämts skola bestridas av innevarande budgetårs anslag till statsbeställningar.

Genom *brev den 29 september 1933* har uppdragits åt följande myndigheter att gå i författning om anskaffning av nedan angiven materiel, nämligen

arméförvaltningens artilleridepartement: granatkastarmateriel för högst 641,700 kronor, lavetter för 7 cm. kanoner för högst 1,410,000 kronor och gasmasker för högst 175,000 kronor;

arméförvaltningens fortifikationsdepartement: tung krigsbromateriel för högst 75,000 kronor och radiomateriel för högst 40,000 kronor; samt

väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: muddermateriel för styrelsens hamnavdelning för högst 178,300 kronor.

Genom *brev den 27 oktober 1933* har till fysiska institutionens vid Uppsala universitet förfogande ställts ett belopp av 40,000 kronor för anskaffande av maskiner och verktyg samt elektrisk materiel för institutionen.

Genom *brev den 10 november 1933* har uppdragits åt följande myndigheter att gå i författning om anskaffning av nedan angiven materiel, nämligen

arméförvaltningens fortifikationsdepartement: 11 stycken chiffreringsapparater m/29 jämte tillbehör för 12,000 kronor; samt

flygstyrelsen: reservdelar till flygplan för 130,000 kronor;

varjämte genom sistnämnda brev till institutets för högspänningsforskning vid Uppsala universitet förfogande ställts 18,000 kronor för anskaffande av verktygsmaskiner, rörliga fältstationer samt elektrisk materiel.

Enligt i propositionen lämnad uppgift erfordras till fullföljande under budgetåret 1934/1935 av den beslutade ersättningsbyggnaden för flottan, i vad avser ovan omförmälda jagare och tvenne undervattensbåtar — i enlighet med av marinförvaltningen verkställd beräkning — sammanlagt 4,077,000 kronor, varav för jagaren avses 1,470,000 kronor, för undervattensbåten av B-typ 1,487,500 kronor och för undervattensbåten av A-typ 1,119,500 kronor. Vidare kräves för fullbordande under nästa budgetår av ombyggnaden av maskinanläggningen på minkryssaren *Clas Fleming* skillnaden mellan den härför beräknade totalkostnaden å 954,300 kronor och den anvisning å 600,000 kronor, som enligt förenämnda brev den 7 september 1933 ägt rum för detta ändamål, d. v. s. ett belopp av 354,300 kronor.

Vederbörande militära myndigheter hava anmodats att lämna uppgift angående föreliggande materielbehov att lämpligen kunna tillgodoses genom statsbeställningar hos industrien. Enligt dessa uppgifter beräknas de önskvärda materielanskaffningarna betinga följande kostnadsbelopp nämligen: i fråga om *armén* nära 15,000,000 kronor, i fråga om *marinen* — utöver medelsbehovet till fullföljande av ovan berörda ersättningsbyggnad för flottan och ombyggnaden av maskinanläggningen på minkryssaren *Clas Fleming* — cirka 13,000,000 kronor och i fråga om *flygvapnet* — varvid endast avses sådana behov, för vilkas tillgodoseende medel böra anvisas för nästa budgetår — nära 8,000,000 kronor.

Såsom inledningsvis nämnts, har Kungl. Maj:t, i enlighet med vad departementschefen hemställt, föreslagit riksdagen att för statsbeställningar för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 10,000,000 kronor. Detta anslag förutsättes, liksom motsvarande anslag för innevarande budgetår, skola utgå av lånemedel och upptagas under rubriken »Fonden för förslag till statsverket». Grunderna för anslaget disposition hava av *föredragande departementschefen* sammanfattats sålunda:

»Det av mig ifrågasatta anslaget till statsbeställningar synes böra bestämmas till 10,000,000 kronor. Härav avses en summa av (4,077,000 + 354,300 =) 4,431,300 kronor till bestridande av kostnaderna för den ersättningsbyggnad för flottan samt ombyggnad av maskinanläggningen på minkryssaren Clas Fleming, varom ovan sägs. Rörande användningen av återstoden av det avsedda anslaget synes ett ställningstagande härutinnan ej nu lämpligen böra ske. Det torde få bero på Kungl. Maj:t att främdeles, efter det närmare utredning förebragts i avseende på angelägenhetsgraden av de olika materielanskaffningar, som kunna tänkas böra ske, besluta om dispositionen utav den återstående delen av anslaget. Därvid kommer hänsyn givetvis att tagas till att syftet med dessa statsbeställningar ernås, liksom ock att beaktas, att främst sådana arbeten beslutas, som kunna antagas under alla omständigheter hava måst komma till utförande inom en nära framtid. På grund av att anvisningen för flottans ersättningsbyggnad för nästa budgetår med nära tre miljoner kronor understiger det härför avsedda beloppet av innevarande budgetårs anslag till statsbeställningar, torde det bliva möjligt att i avsevärt ökad omfattning tillgodose civila myndigheters och institutioners behov av materielanskaffningar.»

Vid bestämmandet av statsbeställningar av krigsmateriel synes i främsta rummet behovet av att stärka luftstridskrafterna böra beaktas. I detta hänseende böra åtgärderna inriktas på anskaffande av sådan materiel, varmed luftangrepp mot vårt land kunna avvisas. Vid sidan av ett markförsvar med luftvärnsartilleri synas härvid i främsta rummet böra komma till användning jakt- och spaningsplan av modernaste och starkaste typ. För sådana beställningar av flygmateriel torde böra avses ett belopp av 4,000,000 kronor av de medel, som beviljas till statsbeställningar.

Därjämte torde ett belopp av 4,431,300 kronor i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag böra anvisas för fortsättande av arbetena på redan beslutade ersättningsbyggnader för flottan samt viss ombyggnad av maskinanläggningen på minkryssaren Clas Fleming. Utskottet anser vidare, att för vissa arbeten på pansarskeppet Drottning Victoria bör av medel anvisade till statsbeställningar kunna avses en summa av 300,000 kronor. För detta ändamål synes därjämte böra under fjärde huvudtiteln uppföras ett extra reservationsanslag å 300,000 kronor, varom utskottet i annat sammanhang kommer att göra framställning. I detta hänseende ansluter sig utskottet till ett i motionerna I: 76 och II: 396 framställt yrkande.

Utskottet.

Utskottet utgår från att sammanlagt för statsbeställningar nu bör beviljas ett belopp av 10,000,000 kronor i enlighet med det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget. Återstoden av ifrågavarande medel, vilka till ett belopp av 8,731,300 kronor föreslagits skola disponeras enligt ovan upptagen plan, bör användas på sätt, som Kungl. Maj:t prövar lämpligt, därvid hänsyn särskilt bör tagas till materielanskaffningar för lantförsvaret.

Av vad utskottet ovan anfört framgår, att utskottet avstyrker de väckta motionerna om anvisande för statsbeställningar av högre belopp än sammanlagt 10,000,000 kronor.

Utskottet anser sig icke heller böra tillstyrka, att medel nu anvisas för motorisering av Gotlands infanterikår, för modernisering av Sverige-skeppens artilleriammunition samt för byggandet av ett nytt utsjölodningsfartyg. Ej heller finner sig utskottet böra tillstyrka det i motionen II:191 framställda yrkandet om anvisande av ett särskilt anslag av 6,500,000 kronor för anskaffning av medeltunga bombförband. I någon mån har dock detta yrkande tillgodosetts genom vad utskottet här ovan föreslagit.

Slutligen anser sig utskottet med anledning av den i motionen II:209 gjorda framställningen böra uttala, att utskottet för närvarande icke är berett att föreslå anvisande av medel till ytterligare ersättningsbyggnad för flottan.

Beträffande sättet för täckande av det nu föreslagna anslaget kommer utskottet att framdeles yttra sig.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) med anledning av herr Westmans m. fl. och herr Österströms m. fl. motioner (I:42 och II:102) samt herr Wohlins och herr Lundells motioner (I:76 och II:396) ävensom med avslag å herr Svedmans motion (II:218), herr Wohlins m. fl. och herr Heidings m. fl. motioner (I:14 och II:12) samt herr Ossbahrs motion (II:210) i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag bland Utgifter för kapitalökning, fonden för förslag till statsverket, till statsbeställningar för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 10,000,000 kronor, att användas i huvudsaklig överensstämmelse med vad ovan angivits;

b) avslå herr Ossbahrs motion (II:33), i vad den avser anslag till motorisering m. m. av Gotlands infanterikår;

c) avslå herr Holmgrens motion (II:93) om byggande av nytt utsjölodningsfartyg;

d) avslå herr Holmströms m. fl. motion (II: 191) om anslag till medeltunga bombförband;

e) avslå herr Holmgrens motion (II: 209) rörande ersättningsbyggnad av krigsfartygsmateriel.

Stockholm, den 29 maj 1934.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Hamrin, Lindblad, Bergqvist, Svensson* i Kompersmåla, *Nilsson* i Malmö, *Nilsson* i Gränebo, *Borell, Oscar Olsson, Bergström, Nylander, Jonsson* i Lycksele och *Sandén*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Holmgren, Jansson, Strindlund, Persson* i Fritorp, *Jeppsson, Andersson* i Höör, *Persson* i Falla, *Svensson* i Grönvik, *Jonsson* i Eskilsuna, *Ward* och *Högström*.

Reservationer:

1) av herrar *Bergqvist, Svensson* i Kompersmåla, *Borell, Nylander, Persson* i Fritorp och *Persson* i Falla, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Med hänsyn till nödvändigheten att tillgodose landets försvarsberedskap skulle det enligt utskottets mening varit synnerligen önskvärt, att det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet kunnat avsevärt ökas, men finner utskottet sig dock med hänsyn till det rådande ekonomiska läget böra stanna vid en summa av 14,000,000 kronor. Därav torde ett belopp av 4,431,300 kronor i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag böra anvisas för fortsättande av arbetena på redan beslutade och igångsatta ersättningsbyggnader för flottan samt viss ombyggnad av maskinanläggningen på minkryssaren Clas Fleming. Vid fördelningen av övriga medel bör enligt utskottets mening hänsyn tagas till nödvändigheten att vidtaga snara åtgärder i syfte att giva flygvapnet den plats inom den nuvarande försvarsorganisationen, som avsågs vid densammas genomförande. För sådant ändamål synes ett belopp av 4,000,000 kronor böra ställas till förfogande för materielanskaffning åt flygvapnet att disponeras på sätt Kungl. Maj:t prövar lämpligt.

Härefter återstående belopp av 5,568,700 kronor anser utskottet böra disponeras efter i huvudsak följande plan:

Lantförsvaret:

Artillerimateriel	kronor 2,250,300.
Motorisering m. m. av Gotlands infanterikår	» 146,400

Sjöförsvaret:

Byggandet av två vedettbåtar enligt av riksdagen godkänd plan	» 1,890,000
Oljeeldnings anordnande å pansarskeppet Drottning Victoria	» 300,000
Modernisering av Sverige-skeppens artilleriammunition	» 112,000
Byggande av ett utsjölokningsfartyg	» 870,000

Kronor 5,568,700.

Dessutom synes för vissa arbeten å pansarskeppet Drottning Victoria böra under fjärde huvudtiteln anvisas ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor, varom framställning i annat sammanhang kommer att göras.

Då utskottet med hänsyn till den begränsning av ifrågavarande anslag, som utskottet av ovan angivna skäl funnit nödvändigt, icke kunnat i vidare mån, än vad ovan angives, tillstyrka de motionsvis gjorda yrkandena, har således ej heller det i av herrar Wohlin och Holmgren väckta motioner (I: 76 och II: 209) gjorda yrkandet om anvisande av medel för påbörjade under instundande budgetår av ersättningsbyggnad för pansarskeppet Oscar II kunnat vinna beaktande.

Då det emellertid för effektiviteten av vårt neutralitetsförsvar enligt utskottets mening är av största vikt, att, jämte det luftförsvaret förstärkes, vår försvarskraft till sjöss upprätthålles i den omfattning, som fastställdes genom den av 1927 års riksdag beslutade planen för flottans ersättningsbyggnad, anser sig utskottet böra framhålla nödvändigheten av att ovannämnda ersättningsbyggnad jämte de ytterligare ersättningsbyggnader, som erfordras för fullföljandet av nämnda plan, snarast möjligt igångsättas.

Beträffande sättet för täckningen av det nu föreslagna anslaget kommer utskottet framdeles att yttra sig.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må med bifall till herr Svedmans motion (II: 218), herr Ossbahrs motion (II: 33), i vad den avser anslag till motorisering m. m. av Gotlands infanterikår, herr Holmgrens motion (II: 93) ävensom i anledning av herr Wohlins m. fl. och herr Heidings

m. fl. motioner (I: 14 och II: 12), herr Westmans m. fl. och herr Österströms m. fl. motioner (I: 42 och II: 102), herr Wohlins och herr Lundells motioner (I: 76 och II: 396), herr Holmgrens motion (II: 209), herr Ossbahrs motion (II: 210) samt herr Holmströms m. fl. motion (II: 191) bland Utgifter för kapitalökning, fonden för förslag till statsverket, till statsbeställningar för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 14,000,000 kronor.»;

2) av herr *Holmgren*, som ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»För att råda bot på den rådande arbetslösheten hava under senaste året på olika områden av samhällslivet vidtagits omfattande åtgärder i syfte att stärka företagarkerksamheten och tillskapa nya arbetstillfällen. Utskottet måste emellertid konstatera, att försvarsväsendet blivit i alltför ringa mån tillgodosett vid organiserandet av allmänna arbeten för bekämpande av arbetslösheten. Behovet av en ytterligare förstärkning av vårt lands försvar är så allmänt erkänt, att utskottet anser sig icke behöva närmare ingå på denna fråga. Brist på erforderliga medel har medfört, att försvarsväsendets berättigade krav icke hittills blivit på långt när tillgodosedda. Då det nu gäller planerandet av fortsatta åtgärder mot den alltjämt rådande arbetslösheten föreligga enligt utskottets mening starka skäl, att i första hand försvarsväsendet i väsentligt större omfattning än Kungl. Maj:t föreslagit kommer i åtnjutande av medel för statsbeställningar. Med hänsyn till den förhöjning av det utav Kungl. Maj:t äskade anslaget till beställningar för försvarets behov, som utskottet här nedan kommer att föreslå, är utskottet berett att i fråga om de anslag, som äro avsedda för arbetslöshetens bekämpande på andra områden än nu ifrågavarande, föreslå en motsvarande sänkning.

Utskottet vill erinra, att i 1925 års riksdagsbeslut rörande försvarets nya ordning förutsattes, att flottans ersättningsbyggnadsfråga skulle, på grundval av 1925 års principiella beslut, utredas av särskilt tillkallade sakkunniga. De sakkunniga, som år 1926 avgåvo sitt betänkande, framhöllo däri beträffande pansarskeppen följande.

»Hos detta fartygsslag är den fulla kraften hos sjökrigets främsta anfalls- och försvarsvapen, kanonen, förenad med det mot all i sjökriget förekommande vapenverkan mest effektiva skydd, som över huvud taget lämpligen kan åstadkommas på det till buds stående tonnaget. Inom en opererande flotta gruppera sig därför de övriga fartygsslagens verksamhet kring pansarskeppet, hos vilket de hava att söka sitt stöd såväl under anfalls- som försvarsoperationer. Denna pansarskeppets ställning framträder särskilt vid framstötarna. Ty om pansarskepp icke deltaga i dessa, hava de framskjutna

lätta fartygen icke möjlighet att vid påträffande av överlägsna motståndare falla tillbaka på något annat pålitligt stöd än egna basområden. Härigenom kunna framstötarna komma att stoppas redan i sin linda. Vid de ständigt pågående operationerna träder pansarskeppets betydelse mest i förgrunden vid fyllandet av dess uppgift att genom stödjande av minsvepningsarbetet trygga hela sjöstyrkans rörelsefrihet. — — — En av grundbetingelserna för att en flotta skall kunna bibehålla sin rörelsefrihet och bliva i stånd att med utsikt till framgång operera till sjöss är alltså, att pansarskepp ingå i densamma.»

De sakkunniga förordade ett pansarskepp av förbättrad Sverige-typ. Någon byggnad av pansarskepp av den föreslagna typen har emellertid ännu icke kommit till stånd.

Enligt den av 1927 års riksdag beslutade planen för flottans ersättningsbyggnad skulle andra periodens byggnadsprogram avseende tiden 1933/1934—1937/1938 omfatta ett pansarskepp, två jagare, fyra vedettbåtar och fyra undervattensbåtar till en sammanlagd kostnad av 59,400,000 kronor jämnt fördelad med 11,880,000 kronor på varje år. Detta program har emellertid icke fastställts beträffande ett pansarskepp, fyra vedettbåtar och två undervattensbåtar.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t för flottans ersättningsbyggnad begärt dels 1,706,000 kronor för likvidering av första periodens byggnader, på vilka en besparing av omkring 510,000 kronor uppstått, dels ock 2,026,000 kronor för fullföljande av arbetena på den jagare, för vars påbörjande medel anvisades föregående år under fjärde huvudtiteln. Under anslag till allmänna arbeten ha vidare föreslagits utgå 4,077,000 kronor för fortsättande av föregående år påbörjade arbeten å en jagare och två undervattensbåtar.

Med hänsyn till betydelsen av att vårt flottbestånd icke försämras och därigenom vår försvarskraft till sjöss försvagas anser utskottet angeläget, att under anslaget till statsbeställningar anvisas ett belopp av 9,263,000 kronor för påbörjande av ersättningsbyggnad för pansarskeppet Oscar II och två vedettbåtar. I detta hänseende tillstyrker utskottet ett i motionen II: 209 framställt yrkande.

Vidare synes utskottet oundgängligen erforderligt, att anstalter snart vidtagas i syfte att åt flygvapnet bereda den plats inom den nuvarande försvarsorganisationen, som avsågs vid densammans genomförande. Såsom en åtgärd i sådan riktning är tillförandet till flygvapnet av medeltunga bombflygplan. Erforderlig materielanskaffning av angivet slag skulle för nästa budgetår medföra en kostnad av 6,500,000 kronor, vilket belopp utskottet anser böra anvisas från anslaget till statsbeställningar. Utskottet ansluter sig härigenom till ett i motionen II: 191 gjort yrkande.

På grund av vad sålunda föreslagits och i anslutning till vissa andra motionsvis framställda yrkanden har utskottet funnit sig böra tillstyrka anvisande av ett högre belopp än som föreslagits av Kungl. Maj:t, och

har utskottet därvid stannat vid en summa av 28,573,000 kronor. Detta belopp synes alltså böra för budgetåret 1934/1935 anvisas för statsbeställningar. Utskottet anser, att detta belopp bör disponeras efter i huvudsak följande plan:

<i>Lantförsvaret:</i>		Kronor
Artillerimateriel		2,250,300
Motorisering m. m. av Gotlands infanterikår		146,400
<i>Sjöförsvaret:</i>		
Ersättningsbyggnader enligt av 1933 års riksdag godkänd plan	4,431,300	
Ersättningsbyggnad för pansarskeppet Oscar II och två vedett- båtar	9,263,000	
Oljeeldnings införande å pansarskeppet Drottning Victoria	300,000	
Modernisering av Sverige-skeppens artilleriammunition	112,000	
Byggande av ett utsjölovningsfartyg	870,000	
8 oljecisterner	700,000	
<i>Flygvapnet:</i>		
Anskaffning av flygplan, därav bombflygplan för 6,500,000 kronor		10,500,000
Summa		28,573,000

Dessutom synes för vissa arbeten å pansarskeppet Drottning Victoria böra under fjärde huvudtiteln anvisas ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor, varom framställning i annat sammanhang kommer att göras.

Beträffande sättet för beredande av täckning för det nu föreslagna anslaget kommer utskottet framdeles att yttra sig.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må med bifall till herr Svedmans motion (II: 218), herr Ossbahrs motion (II: 33), i vad den senare avser anslag till motorisering m. m. av Gotlands infanterikår, herr Holmgrens motioner (II: 93 och 209), herr Wohlins och herr Lundells motioner (I: 76 och II: 396) samt herr Holmströms m. fl. motion (II: 191) ävensom i anledning av herr Wohlins m. fl. och herr Heidings m. fl. motioner (I: 14 och II: 12), herr Ossbahrs motion (II: 210) samt herr Westmans m. fl. och herr Österströms m. fl. motioner (I: 42 och II: 102) bland Utgifter för kapitalökning, fonden för förslag till statsverket, till statsbeställningar för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 28,573,000 kronor.»